

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

**Brexit jako příležitost ke sjednocenému Irsku? Irské
politické strany a jejich postoje**

Ivana Otipková

Plzeň 2021

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Mezinárodní vztahy – britská a americká studia

Bakalářská práce

**Brexit jako příležitost ke sjednocenému Irsku? Irské
politické strany a jejich postoje**

Ivana Otipková

Vedoucí práce:

PhDr. Jiří Zákřavský Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2021

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2021

.....

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce PhDr. Jiřímu Záknavskému, Ph.D. za cenné rady a veškerý čas, který mi věnoval při psaní mé bakalářské práce.

Obsah

Úvod.....	6
1 Charakteristika irských politických stran	9
1.1 Fianna Fáil – Vojáci osudu	10
1.2 Fine Gael – Irský národ	11
1.3 Labour Party	12
1.4 Sinn Féin – My sami	14
1.5 Green Party	15
2 Otázka Severního Irska v programech stran	17
2.1 Fianna Fáil	18
2.2 Fine Gael.....	20
2.3 Labour Party	21
2.4 Sinn Féin	23
2.5 Green Party	25
3 Postoje stran k otázce referenda o irské jednotě	27
Závěr	31
Seznam literatury	33
Resumé.....	38

Úvod

Současné vztahy Velké Británie a Irska jsou ovlivněny jejich vzájemnou, leckdy komplikovanou historií. Až do roku 1801 mezi nimi existovala personální unie. Irsko sice disponovalo jistým stupněm autonomie, avšak výkonná moc Irska byla přímo odpovědná parlamentu v Londýně. Počátek odboje Irů vůči centru Velké Británie lze tedy spatřovat již v tomto období. Na počátku 19. století, přesněji v roce 1800, byl v londýnském parlamentu schválen tzv. Zákon o unii, na jehož základě se Irsko stalo od 1. ledna 1801 oficiálně součástí Sjednoceného království Velké Británie a Irska. Zákon byl také přijat parlamentem v Dublinu, což vedlo k jeho zrušení a Irové následně získali právo zasedat ve Westminsteru. Celé 19. století je charakteristické irským nacionalismem, snahou zrušit Zákon o unii a opětovně rozšířit autonomii Irska. Vše vyvrcholilo v dubnu roku 1916, kdy se uskutečnilo Velikonoční povstání. Irští nacionalisté ale nezaznamenali velký úspěch, neboť britská armáda neměla žádný problém se s povstáním vypořádat (Zákravský 2014: 67–68). Nicméně i přes své původní vojenské selhání Velikonoční povstání splnilo svůj účel (Frank 2006: 32) a stalo se jakýmsi symbolem pro budoucí odboje irských nacionalistů.

O dva roky později, roku 1918, se ve Velké Británii konaly parlamentní volby. Většinu z mandátů přidělených Irsku získala strana Sinn Féin¹, jež se ale rozhodla, že již nadále nebude zastupovat Irsko ve Westminsteru. V návaznosti na toto rozhodnutí poslanci Sinn Féin založili v Dublinu vlastní parlament *Oireachtas*, na jehož prvním zasedání byla přijata deklarace nezávislosti (Zákravský 2014: 68–69). Pro Brity byl však požadavek úplné nezávislosti nepřijatelný. Velká Británie tudíž vyslala do Irska armádu, jejímž úkolem bylo dostat situaci pod kontrolu. Na počátku roku 1919 vypukla anglo-irská válka, která později v letech 1920–1921 přerostla v intenzivní guerillovou válku. Britové nakonec byli veřejným míněním přinuceni k jednání a nabídli irské delegaci statut britského dominia pro 26 hrabství jižního Irska. Irská delegace s nabídkou souhlasila, neboť její odmítnutí by znamenalo pokračování ve válce (Frank 2006: 34).

Podpisem anglo-irské smlouvy, schválené dolní komorou parlamentu *Dáilem* v lednu 1922, bylo území Irského ostrova rozděleno na Irský svobodný stát a Severní Irsko. Dohoda však měla za následek rovněž rozštěpení politické strany Sinn Féin. Část strany si totiž přála vyhlášení republiky. Mezi dvěma názorovými proudy vypukla

¹ Irská nacionalistická strana založená roku 1904 novinářem Arthurem Griffithem (Frank 2006: 32).

občanská válka, která skončila až roku 1923. Postupem času se podařilo přetrhat vazby na Velkou Británii, byla zrušena věrnost britské koruně, pravomoci generálního guvernéra byly převedeny na předsedu dolní komory parlamentu a vrcholem bylo vyhlášení nové irské ústavy roku 1937, která z Irska de facto vytvořila republiku. Svou nezávislost Irsko definitivně potvrdilo v roce 1949, kdy ukončilo své členství v Commonwealthu, a roku 1955, kdy se stalo členem OSN (Zákravský 2014: 70–71).

Irský nacionalismus a otázka sjednocení Severního Irska s Irskou republikou znovu nabyly na síle poté, co Velká Británie oznámila svůj úmysl odejít z Evropské unie. Významným milníkem v otázce sjednocení by mohla být výhra Sinn Féin v posledních parlamentních volbách, jež si za svůj cíl dlouhodobě klade přípravu referenda o sjednocení² těchto dvou zemí na irském ostrově. Obě země však mají za sebou bouřlivou historii a i přes veškerou snahu o snížení napětí na ostrově stále panují mezi katolickými a protestantskými obyvateli neshody v otázce jednotného Irska. Protestanti jsou loajální Spojenému království, chtějí s ním nadále setrvat v unii a nejsou tedy otevření novému uspořádání. Právě otázkou sjednoceného Irska a názory jednotlivých irských politických stran na danou problematiku se budu zabývat ve své bakalářské práci.

Bakalářská práce bude strukturována do jednotlivých kapitol, ve kterých se budu věnovat irským politickým stranám, jež jsou dlouhodobě zastoupeny na půdě tamního parlamentu. Jedná se o strany Fianna Fáil, Fine Gael, Labour Party, Sinn Féin a Green Party. Dané strany nejprve představím a následně se zaměřím na jejich volební programy z roku 2016 a 2020, které vypracovaly pro parlamentní volby. Postoji uvedených politických stran k otázce sjednocení Irské republiky a Severního Irska se budu zabývat v druhé části své práce. V tomto případě vezmu též v potaz programy stran z voleb do Evropského parlamentu v roce 2019. V závěrečné části uvedu ústřední zjištění své práce a zhodnotím její výsledky.

Hlavním zdrojem mé práce budou volební programy konkrétních stran – zejména z roku 2016 a 2020, kdy se konaly v Irsku parlamentní volby, a pak z roku 2019, kdy proběhly volby do Evropského parlamentu. K dotvoření obrazu o politických stranách dále použiji jejich vyjádření na internetových stránkách. Další zdroje budou tvořit odborné knihy o historii Irska a irském politickém systému. V tomto případě budu čerpat z knihy *Irský politický systém*, jejímž autorem je Ivo Šlosarčík (2007), a kapitoly *Politický*

² Ke sjednocení ostrova může dojít pouze tehdy, pokud by se pro něj v referendu vyslovila většina, přičemž referendum se musí uskutečnit jak v Irské republice, tak v Severním Irsku (Coakley 2018: 290).

system Irska, která je dílem Jiřího Zákavského (2014). Zahraničními autory, kteří se věnují politice Irské republiky, jsou John Coakley a Michael Gallagher. Důležitým zdrojem budou kapitoly z jimi editované knihy *Politics in the Republic of Ireland* (Coakley, Gallagher 2018).

Cílem bakalářské práce je stanovit, jaké postoje zaujímají výše zmíněné politické strany k otázce možného sjednocení Irské republiky a Severního Irska. Srovnáním těchto postojů pak zjistím případné rozdíly mezi stranami navzájem a vývoj postojů stran v rámci období od roku 2016 do současnosti. Dále určím, u kterých dílčích bodů strany zastávají shodný názor, a naopak u kterých se jejich názory rozcházejí.

1 Charakteristika irských politických stran

Politický systém v Irsku je specifický, vykazuje určité znaky, kterými se odlišuje od ostatních stranických systémů v zemích Evropské unie (dále jen EU). V evropském kontextu činí irský stranický systém výjimečným jeho původ. Od uzavření anglo-irské dohody, která způsobila štěpení uvnitř tohoto systému, byla každá vláda vedena buď Fianna Fáil nebo Fine Gael, jejichž kořeny pramení z národní suverenity³. Systém v Irsku se však od evropského vzorce lišil ještě před 20. století. Do poloviny 19. století, kdy proběhla politická mobilizace katolického obyvatelstva, se vyvíjel podle konvenčních konzervativně-liberálních linií. Tento vzorec byl však díky mobilizaci přerušen a mezi nacionalistickými katolickými stranami a unionistickými protestantskými stranami⁴ tak vznikla propast (Weeks 2018: 110).

V případě Irské republiky nelze zcela aplikovat tradiční pravo-levicové schéma používané pro analýzu stranických systémů. Politický systém byl vždy značně vychýlen doprava a pravicové či středopracicové strany pravidelně získávaly ve volbách okolo 70 % hlasů (Šlosarčík 2015: 46–47). V posledních třech parlamentních volbách však díky úspěchům levicových stran klesají středopracicovým stranám procentuální volební zisky. Dále zde nepůsobí tradiční křesťansko-demokratické strany, a to i přes silný vliv katolické církve v zemi. Existuje pro to ale jednoduché vysvětlení. Určitý kladný vztah ke křesťanství je automaticky předpokládán téměř u všech politických stran. Specifickou vazbou na katolickou církev by žádná strana nezískala více pozornosti oproti ostatním politickým aktérům (Šlosarčík 2007: 135).

Charakteristikou irského politického systému je jeho stabilita. Parlamentním volbám od získání nezávislosti dominovala trojice stran – Fianna Fáil, Fine Gael a Labour Party. Představovaly to, co se označovalo „systémem dvou a půl stran“. Spolu se slabší Labour Party tvořily Fianna Fáil a Fine Gael dva hlavní aktéry (Weeks 2018: 111). Trojice stran je nyní doplňována menšími politickými stranami (Sinn Féin, Green Party), jejichž popularita se v průběhu let proměňuje. Od roku 1989 se totiž žádné politické straně nepodařilo vytvořit jednobarevnou vládu, tudíž zmíněné strany musí při sestavování

³ V roce 1916 vyvolalo Velikonoční povstání hnutí za nezávislost, které vyvrcholilo vznikem Irského svobodného státu. Klíčovým politickým aktérem tohoto období byla Sinn Féin, ze které později vznikly strany Fianna Fáil a Fine Gael (Weeks 2018: 109).

⁴ Unionistické protestantské strany postupně vymizely ze stranického systému, neboť protestanté představovali menšinu a mnoho z nich emigrovalo přes hranice (Weeks 2018: 110).

vlády hledat koaliční partnery (Šlosarčík 2015: 47; Zákřavský 2014: 82). Těmi mohli být např. Progressive Democrats.

Nejčastěji vládnoucí stranou v Irsku je Fianna Fáil. Dominance dosáhla díky své schopnosti snadno se přizpůsobit povaze převládajícího politického prostředí (Weeks 2018: 111). Až do roku 2011 jí patřila nejsilnější pozice na irské politické scéně. Ve volbách do *Dáilu* ale utrpěla porážku⁵ a u moci ji vystřídala Fine Gael v koalici s Labour Party. Přesto stále patří mezi nejdůležitější politické strany. Volby v roce 2011 lze označit za průlomové. Doposud levicové strany zaznamenávaly velmi nízké volební výsledky⁶, nicméně v těchto volbách došlo k jejich výraznému posílení. Kromě Labour Party uspěla i nacionalistická strana Sinn Féin, která obdržela 14 mandátů a dosáhla tak nejlepšího výsledku za posledních několik dekád (Zákřavský 2014: 83–85). Dlouhodobým cílem Sinn Féin je vytvoření jednotného irského státu a její popularita v posledních letech roste. V parlamentních volbách v únoru 2020 Sinn Féin dokonce již procentuálně zvítězila a získala 37 mandátů (Elections Ireland 2021).

V otázce sjednocení Irského ostrova je Sinn Féin nejvýraznějším aktérem, avšak i další politické strany mají stejný záměr, nebo alespoň vyjádřily podporu Velkopáteční dohodě. V následujících kapitolách představím jednotlivé politické strany (Fianna Fáil, Fine Gael, Labour Party, Sinn Féin a Green Party) a poté se zaměřím na jejich postoje v otázce sjednoceného Irska.

1.1 Fianna Fáil – Vojáci osudu

Historicky nejvýznamnější politickou stranou v Irské republice je Fianna Fáil. Strana byla založena roku 1926 z protismluvního křídla Sinn Féin a již v prvních parlamentních volbách byla velmi úspěšná (Šlosarčík 2007: 139). Dále se podílela na sepsání irské ústavy v roce 1937 a zasloužila se o vstup Irské republiky do EU roku 1973. Až do roku 1989 hrála strana ústřední roli v irském stranickém systému, kdy vytvářela jednobarevné vlády. Poté se na politické scéně objevila řada nových aktérů, nevznikla už žádná jednobarevná vláda, a tak i Fianna Fáil musí hledat koaličního partnera⁷ (Zákřavský 2014: 82–83).

⁵ Propad popularity Fianna Fáil byl důsledkem globální ekonomické krize (Šlosarčík 2015: 58).

⁶ Ve 20. století levicové strany průměrně obdržely mezi 10 až 20 % hlasů, což představovala polovinu toho, co získávaly jiné levicové strany v západní Evropě (Weeks 2018: 113).

⁷ Jako první utvořila vládu s Progressive Democrats, dále s irskými Labouristy či Green Party (Šlosarčík 2015: 49).

Fianna Fáil lze definovat její snahou být stranou typu „catch-all party“. Vznikla jako levicová republikánská strana, postupně se ale transformovala ve středopravicovou konzervativní stranu. Tradičně tedy hájí křesťanské hodnoty, není nakloněna právu na potrat, na rozvod či rozvolnění vztahů mezi státem a katolickou církví (Šlosarčík 2007: 141; Šlosarčík 2015: 51). V současnosti strana tvoří vládní koalici s Fine Gael a Green Party. Fianna Fáil a Fine Gael, jež jsou tradičními rivaly, se poprvé v historii dohodly na vládní spolupráci v roce 2020. Součástí dohody je výměna premiéra v polovině mandátu. Na konci roku 2022 současného *Taoiseacha* z Fianna Fáil vystřídá lídr Fine Gael (ČTK 2020).

Ve svých volebních programech se Fianna Fáil pravidelně zabývá bydlením, podporou podnikání, bojem s kriminalitou, rodinou, školstvím či zdravotnictvím. V roce 2020 se strana zavázala k vybudování 200 000 nových domů do pěti let, kdy současným cílem bylo posílení vlastnického práva (Fianna Fáil 2020: 56). Problém, se kterým se Irsko dlouhodobě potýká, je bezdomovectví. Podobně jako další politické strany usiluje o jeho ukončení (Fianna Fáil 2020: 62). Nově se pak strana věnuje i otázce životního prostředí. Dle jejího názoru je změna klimatu největší hrozbou, jemuž lidstvo čelí a chce tudíž nastavit Irsko na novou zelenou cestu (Fianna Fáil 2021). Fianna Fáil slibuje zlepšení kvality vzduchu, snížení plýtvání potravinami, propagaci elektro automobilů (Fianna Fáil 2020: 107–109) a redukci uhlíkových emisí (Fianna Fáil 2020: 115). Strana není zastáncem odchodu Spojeného království z EU. Velká Británie je největším obchodním partnerem republiky a Brexit tak bude mít na Irsko negativní vliv. Zajištění dohody, jenž bude fungovat pro všechny zainteresované strany, tak bylo pro Fianna Fáil klíčovou prioritou (Fianna Fáil 2020: 128).

1.2 Fine Gael – Irský národ

Druhou významnou středopravicovou stranou v Irsku je Fine Gael. Strana vznikla v roce 1933 sloučením tří stran⁸ v reakci na vítězství Fianna Fáil. Celých šestnáct let pak působila v opozici a roku 1948 utvořila koalici s Labour Party (Šlosarčík 2007: 147). Tradičně je vnímána jako strana práva a pořádku, a to díky obhajobě anglo-irské smlouvy a roli zakladatele první vlády svobodného Irského státu (Weeks 2018: 111). Pakliže se Fianna Fáil nestane stranou vládní, pravidelně tuto úlohu zastává právě Fine Gael, byť musí uzavírat koalice (Zákravský 2014: 84). S novým tisíciletím strana nezaznamenávala

⁸ Těmito stranami byly Gaelská liga (strana vytvořená z prosmluvní části Sinn Féin), Národní centristická strana a Národní garda (Šlosarčík 2007: 147).

velké úspěchy, prohrála po sobě troje parlamentní volby a několikrát došlo ke změně jejich předsedy (Šlosarčík 2015: 47–48). Nicméně v roce 2011 a 2016 již parlamentní volby vyhrála. V posledních volbách skončila na třetím místě, avšak v počtu mandátů příliš nezaostala za Fianna Fáil a Sinn Féin (Elections Ireland 2021).

Fine Gael je liberální stranou založenou na křesťanských a demokratických základech, o čemž vypovídá i její členství v Evropské unii křesťanské demokracie. Nelze ji však považovat za ortodoxní křesťanskou demokratickou stranu, jelikož nebyla vytvořena na obranu zájmů katolické církve (Weeks 2018: 112). Oponuje tradičním konzervativním názorům, prosazuje možnost rozvodů a vystupovala proti ústavnímu zákazu potratů (Šlosarčík 2007: 148). Nyní ženy v Irsku již mohou legálně podstoupit interrupci⁹, a proto chce Fine Gael zajistit bezpečný přístup k těmto službám (Fine Gael 2020: 20). Mezi další priority strany patří vytváření pracovních míst, prvotřídní vzdělávací systém, podpora komunit a opatření v oblasti klimatu (Fine Gael 2021a). Fine Gael se prezentuje jako ta strana, díky níž se irská ekonomika zotavila a byla to právě ona, kdo dokázal po zvolení do vlády v roce 2011 vyvést zemi z ekonomické krize (Fine Gael 2016: 6). V roce 2020 zase neopomněla ve svém manifestu zmínit úspěchy, kterých dosáhla během svého funkčního období – silnější ekonomika, větší množství pracujících lidí, růst příjmů a pokles chudoby (Fine Gael 2020: 1).

Taktéž se výrazně profiluje jako proevropská politická strana, sama se hlásí k tomu, „[...] že budoucnost Irska leží v srdci Evropy“ (Fine Gael 2021b). V Evropském parlamentu je Fine Gael členem Evropské lidové strany (EPP), největší politické strany v EU. Od roku 2016, kdy proběhlo referendum o vystoupení Velké Británie z Unie, strana pracuje na ochraně zájmů všech lidí na irském ostrově, severu i jihu. Fine Gael se podařilo zajistit dohodu o Brexitu, aniž by obsahovala ustanovení o tvrdé hranici (Fine Gael 2020: 1) a dále usiluje o vyjednání dohody se Spojeným královstvím o volném obchodu s nulovými kvótami a cly, se stejnými podmínkami v případě státní podpory, práv pracovníků a ochrany životního prostředí (Fine Gael 2020: 5–6).

1.3 Labour Party

První z levicových stran, které bude věnována pozornost, je irská Labour Party. Počátky jejího vzniku sahají až do roku 1912, „[...] kdy se na kongresu irských odborů objevila

⁹ V roce 2018 byl zrušen 8. dodatek Ústavy, který přiznával matce a nenarozenému dítěti stejné právo na život. Ženy směly podstoupit potrat pouze tehdy, byl-li ohrožen život těhotné ženy. Pro zrušení dodatku hlasovalo v referendu 66,4 % obyvatel Irska (BBC 2018).

jako jeden z cílů odborářské politiky i reprezentace odborů v zastupitelských orgánech“ (Šlosarčík 2007: 151). Až do vstupu Fianna Fáil do parlamentu hrála Labour Party hlavní opoziční roli vůči tehdy vládnoucí Galské lize. Od 40. let se pak pravidelně objevuje ve vládních koalicích s pravicovými stranami¹⁰. Na přelomu 80. a 90. let dochází uvnitř strany ke sporům mezi umírněnějším a radikálnějším křídlem. Vše vyvrcholilo vyloučením radikálů, kdy část z nich následně založila Socialistickou stranu. V roce 1999 se labouristé sloučili s irskou levicovou stranou Demokratická levice (Šlosarčík 2007: 151).

Labour Party je sociálně demokratickou stranou a lze ji charakterizovat jako irskou verzi britské labouristické strany (Zákravský 2015: 85). I v tomto případě se jedná o proevropskou stranou. Labour Party je v rámci EU členem Strany evropských socialistů (PES). Na mezinárodní úrovni je součástí Socialistické internacionály¹¹ (Labour Party [nedatováno]). V posledních parlamentních volbách získali labouristé pouhých 6 mandátů (Elections Ireland 2021) a výrazně jim tak konkuruje další významná levicová strana Sinn Féin, jejíž popularita naopak roste.

Vizi Labour Party je přiblížení Irska ostatním evropským zemím. Zemím, které mají spolehlivou veřejnou dopravu, vynikající školy a poskytují kvalitní zdravotní péči (Labour Party 2020: 2). Do roku 2030 chce pak z Irské republiky učinit rovnostářskou společnost, ve které má každý jistotu práce, emise skleníkových plynů jsou sníženy na polovinu a všechny děti mají spravedlivý start do života (Labour Party 2020: 3). V rámci boje za modernější a progresivnější zemi, labouristé přicházejí s řadou reforem. V roce 2016 aspirovali za referendum o zrušení 8. dodatku k ústavě, posílení práv žen, dětí a menšin (Labour Party 2016: 89–90). O čtyři roky později přišli s návrhy vládních změn. Jednou z nich bylo omezení počtu ministerstev na 15, což ostatně předpokládá samotná Ústava (Labour Party 2020: 11). Znamenalo by to návrat samostatného ministra pro veřejné výdaje a reformy (Labour Party 2020: 9) a sloučení životního prostředí, komunikace a dopravy do jednoho nového Ministerstva pro opatření v oblasti klimatu.

¹⁰ Ve 40. a 50. letech součástí velké koalice zaměřené proti Fianna Fáil, v 70. a 80. letech se Labouristé spojili s Fine Gael a v 90. letech s Fianna Fáil (Šlosarčík 2007: 151).

¹¹ SI je federací všech socialistických a sociálně demokratických stran po celém světě (Labour Party [nedatováno]).

Další změnou mělo být ukončení praxe předsedy vlády zastávající jakoukoli jinou ministerskou roli¹² (Labour Party 2020: 11).

1.4 Sinn Féin – My sami

Původní strana Sinn Féin vznikla již v roce 1905 a byla to ona, kdo stál za získáním statutu dominia pro Irsko. V důsledku sporů uvnitř strany a odtržení protismělného křídla se ale postupně stala bezvýznamným subjektem. Na konci 60. let došlo k dalšímu štěpení na tzv. Oficiální¹³ a Prozatímní Sinn Féin. V 80. letech se Prozatímní Sinn Féin nejprve stala obhájkyní IRA¹⁴, díky čemuž stoupla její popularita, a následně se začala aktivně podílet na fungování *Dáilu* (Šlosarčík 2007: 154). Ačkoli strana v posledních letech zaznamenává v parlamentních volbách úspěchy, její koaliční potenciál je malý, neboť zastává značně levicové postoje (Zákravský 2015: 85).

Za posledních sto let mělo Irsko vlády pro zámožné, privilegované, developery a banky. To však nesplňuje vizi těch, kdo bojovali za irskou svobodu. Nyní je podle Sinn Féin na čase mít vládu pro lidi, jež bude stavět blahobyt svých občanů nad vlastní zájmy (Sinn Féin 2020: 7). V duchu této politiky nezapomíná ani na starší občany. Na podporu jejich rovnosti a důstojnosti by ráda přidělila navíc více jak miliardu eur (Sinn Féin 2020: 82). Spolu s genderovou nerovností ve výši důchodu chce strana snížit věk, kdy je člověk způsobilý pobírat státní důchod, na původních 65 let. Zároveň má v úmyslu ukončit povinný odchod do důchodu, aby občané měli právo nadále pokračovat v práci, pokud si to přejí (Sinn Féin 2020: 84–85).

Sinn Féin je republikánskou nacionalistickou stranou, která od svého založení usiluje o vytvoření jednotného irského ostrova. Právě ona je tím nejsilnějším hlasem volajícím po uspořádání referenda o sjednocení. Strana funguje jak v Irské republice, tak i v Severním Irsku. Vyznačuje se svým nevstřícným postojem k evropské integraci. V Evropském parlamentu je však zastoupena v Evropské sjednocené levici a Severské zelené levici (Zákravský 2015: 85). V roce 2016 usilovala o navrácení pravomocí členským státům EU a zvýšení vlivu jejich parlamentu na legislativní proces (Sinn Féin

¹² Leo Varadkar, předseda vlády z Fine Gael, nebyl podle labouristů schopen uspokojivě plnit úlohu ministra obrany. V důsledku této skutečnosti personál obranných sil a jejich rodiny trpěli zanedbáním vlády (Labour Party 2020: 11).

¹³ Později známou jako Dělnická strana.

¹⁴ Irská republikánská armáda

2016: 30). Snažila se maximalizovat mezinárodní vliv Irska. Irsko je malým ostrovem, a proto je důležité, aby navazovalo diplomatické vztahy (Sinn Féin 2016: 29).

1.5 Green Party

Poslední stranou, jíž se budu ve své práci věnovat, je irská Green Party. Strana zároveň působí i v Severním Irsku a byla založena roku 1981, tj. v době, kdy se po celém světě začala rozšiřovat ekologicky ideologická hnutí. Původně vystupovala pod názvem Strana ekologie, avšak o šest let později se přejmenovala na Stranu zelených. Až roku 2007 se stala součástí vládní koalice po boku Fianna Fáil a Progressive Democrats, do té doby se žádné vlády neúčastnila (Šlosarčík 2007: 155). Největší úspěch zaznamenala v posledních parlamentních volbách, kdy obdržela rekordních 12 křesel (Elections Ireland 2021). Momentálně tvoří koalici s Fianna Fáil a Fine Gael.

Jedná se o středolevicovou politickou stranu, která, jak už samotný název napovídá, se zaměřuje především na ekologická témata. Ekologické způsoby řešení promítá i do těch témat, která se na první pohled nezabývají záležitostmi životního prostředí. Zemědělství je největším průmyslovým odvětvím a hnací silou ekonomiky v mnoha venkovských oblastech. Jedním z cílů strany v programu pro rok 2016 bylo zavedení internetového připojení, které farmám umožní využívat moderní technologie (Green Party 2016: 43). Ničení životního prostředí považuje za trestný čin proti přírodě, lidskosti a budoucím generacím. Chce, aby tento trestný čin byl formálně uznán jako zločin proti míru a podléhal jurisdikci Mezinárodního trestního soudu (Green Party 2016: 24). Dále Green Party požaduje okamžitý celostátní zákaz kouřového uhlí¹⁵, jehož spalování výrazně poškozuje zdraví (Green Party 2020: 9), zákaz plastů na jedno použití (Green Party 2020: 3) a každoroční zalesnění území o ploše 20 000 hektarů (Green Party 2020: 42).

Ke straně je přidružených několik organizací, např. Young Greens či Queer Greens (Green Party 2021a). Green Party je rovněž proevropskou stranou, kdy jsou součástí Evropské strany zelených. Přesto byla jednou z mála irských parlamentních stran, které se postavily proti ratifikaci Smlouvy z Nice (Šlosarčík 2007: 155). Strana si je vědoma toho, že Irsko nesmírně těží z členství v Unii. Politika EU však musí upřednostňovat práva zranitelných osob před zájmy nadnárodních společností. Jedním

¹⁵ Na počátku 90. let byl prodej kouřového uhlí zakázán v některých oblastech Irska. Od té doby se počet měst rozrostl, celostátní zákaz prodeje kouřového uhlí však stále zaveden není (Ask about Ireland [nedatováno]).

z požadavků Green Party je, „[...] aby EU zvýšila svou podporu a financování výzkumu a technologických inovací, se zaměřením na inovace v oblasti životního prostředí“ (Green Party 2020: 65).

2 Otázka Severního Irska v programech stran

Vztahy mezi Irskou republikou a Severním Irskem definuje jejich společná, ale i oddělená historie. Sever se vždy odlišoval od jihu, a to náboženským vyznáním a větší loajalitou k Velké Británii. Kromě toho se od 19. století severovýchodní oblast Irska, včetně Belfastu, začala více ekonomicky rozvíjet (Coakley 2018: 279). Anglo-irskou dohodou z roku 1921 tak došlo k rozdělení ostrova na Irský svobodný stát se statutem dominia a Severní Irsko, které zůstalo součástí Spojeného království. Irsko celou situaci vnímalo tak, že namísto snahy o vytvoření hranice, která by se snažila spravedlivě rozdělit protestantské a katolické obyvatelstvo, bylo vynaloženo úsilí o maximalizaci území Severního Irska. I za cenu toho, že některé převážně katolické oblasti budou začleněny k protestantské většině (Coakley 2018: 279). Katolická menšina¹⁶ v Severním Irsku rozhodně neuvítala nové uspořádání, což vedlo k pokračování náboženského a politického konfliktu (Šlosarčík 2007: 221). Konfliktu mezi irskými nacionalisty požadující opětovné připojení k Irsku a unionisty, kteří naopak chtěli setrvat ve Spojeném království.

V roce 1985 byla vypracována další anglo-irská dohoda¹⁷, jež měla pomoci uklidnit situaci v Severním Irsku. Každá ze stran vytvořila vlastní varianty prvních slov textu, a tak vznikly dvě verze dohody podepsané oběma stranami. Velká Británie formulovala smlouvu jako dohodu mezi vládami Spojeného království Velké Británie a Severního Irska a Irské republiky. Irský text zase popisoval strany jako vlády Spojeného království a Irska. Irská vláda nebyla ochotná uznat připojení Severního Irska ke Spojenému království a britská vláda zase naopak nechtěla akceptovat nárok Irska na Severní Irsko (Coakley 2018: 278). Dohoda mimo jiné přiznala irské vládě formální hlas v záležitostech Severního Irska, unionisté ji proto vehementně odmítali (Coakley 2018: 284) a doufali, že bude nahrazena jinou dohodou (Coakley 2018: 285).

Vztahy na irském ostrově byly urovnány až v roce 1998, kdy byla uzavřena Velkopáteční či Belfastská dohoda. Součástí smlouvy byl důležitý závazek Irské republiky odstranit ze své ústavy klauzule zahrnující Severní Irsko do svého území. Nové znění jasně deklaruje, že ke sjednocení ostrova dojde nenásilnou cestou a jen se

¹⁶ Podle sčítání lidu z roku 1911 představovali protestanté v šesti krajích Ulsteru, tvořících Severní Irsko, 66 % populace, katolíci zbylých 34 %. Ve všech devíti krajích provincie Ulster protestanté pak tvořili 56 % populace (Coakley 2018: 279).

¹⁷ Dohoda definovala, za jakých okolností může vzniknout sjednocené Irsko. Obě vlády potvrdily, že ke změně statusu Severního Irska může dojít pouze se souhlasem většiny jeho obyvatel. Pokud by se obyvatelé vyslovili pro zřízení sjednoceného Irska, vlády toto přání uskuteční (Coakley 2018: 284).

souhlasem obyvatel Severního Irsku (Šlosarčík 2015: 105–106). Dohoda také akceptuje, že většina obyvatel Severního Irsku si přeje zůstat součástí Spojeného království (Coakley 2018: 286). Dublinská vláda uznala, že nemůže v Severním Irsku jednostranně prosazovat své zájmy. Proto dohoda ustavila nové struktury pro přeshraniční spolupráci mezi vládami v oblasti vzájemného obchodu či využívání vodních cest (Šlosarčík 2015: 105). Na základě Velkopáteční dohody byly rovněž vytvořeny v Belfastu decentralizované instituce, včetně Shromáždění Severního Irsku (Coakley 2018: 286). Na závěr je důležité zmínit, že dohoda je založena na společném členství Irsku a Spojeného království v EU (Laffan, Tonra 2018: 312).

Až v souvislosti s odchodem Velké Británie z EU se začaly jednotlivé politické strany více zabývat ve svých programech otázkou možného sjednocení ostrova. V roce 2011 se strany, vyjma Sinn Féin, zaměřily pouze na zvýšení a zlepšení spolupráce mezi severem a jihem, popřípadě na dodržování Velkopáteční dohody. Kromě hlasování o Brexitu zintenzivněly debaty o irské jednotě díky všeobecným volbám konaných v Severním Irsku v roce 2019. Poprvé v historii získaly nacionalistické strany větší zastoupení v severoirském Shromáždění než strany unionistické (Gallagher, Cowell-Meyers 2020). Následně to „[...] vyvolalo otázky, zda měnící se demografické údaje a sentiment voličů posunuly sjednocení blíže než kdykoli předtím“ (Duffy 2020a). Přístupem stran k dané problematice se budu věnovat v následujících kapitolách.

2.1 Fianna Fáil

„Brexít představuje hlavní hrozbu pro mír a prosperitu Severního Irsku. Fianna Fáil je plně zavázána k mírovému znovusjednocení irského ostrova jako jediného politického subjektu. To je základní a zakládající cíl naší strany a zůstává jádrem naší politiky“ (Fianna Fáil 2021b).

V roce 2016 strana hovořila o odhodlanosti dosáhnout historické jednoty ostrova v jediném státě. *An Ireland for all* představuje trvalou a hlubokou spolupráci mezi oběma sousedy směřující k sjednocení země a vytvoření silné irské komunity. Prvním bodem této otázky se stalo zřízení hospodářské zóny v okolí hranic, jež pomůže v dané oblasti oživit ekonomiku (Fianna Fáil 2016: 98). Pro usnadnění investic mezi Dublinem a Belfastem je klíčové propojení silnic, železnic a spojení veřejné dopravy. V souvislosti s budováním silnější přeshraniční ekonomiky chtěla strana nechat postavit novou dálnici A5 a vodní most vedoucí přes toto území. Dublinské letiště by pak tvořilo hlavní mezinárodní uzel pro celý region (Fianna Fáil 2016: 99). Vzhledem k malé populaci na

ostrově je zde potenciál spolupracovat skrze sdílení zdravotních služeb (zejména v příhraničním regionu, ale také v hlavních centrech péče v Dublinu a Belfastu) a vytváření vzdělávacích vazeb, aby studenti měli přístup ke všem univerzitám na ostrově (Fianna Fáil 2016: 99–100). Severní Irsko by rovněž mělo mít své zástupce v irském parlamentu *Oireachtas* a všem irským občanům žijícím mimo Irskou republiku by mělo být rozšířeno hlasovací právo na prezidentské volby (Fianna Fáil 2016: 101). V boji proti nelegálnímu pašování chtěla Fianna Fáil rozvíjet a využívat Agenturu pro přeshraniční kriminalitu, jež by integrovala policejní síly z obou stran hranic (Fianna Fáil 2016: 102).

V programu z roku 2019 do voleb do Evropského parlamentu Fianna Fáil zmiňuje Severní Irsko pouze v kontextu s Brexitem. Strana věří v EU, ale odchod Velké Británie nemůže definovat budoucnost Unie. Irsko se ocitlo ve zranitelné pozici a jeho postavení je třeba bránit. Zároveň je ale potřeba respektovat výsledek hlasování o Brexitu, podporovat Spojené království a dát mu dostatečný prostor a čas k vyřešení jejich vnitřních problémů (Fianna Fáil 2019: 17). Strana se zavázala k ochraně Velkopáteční dohody a zabránění tvrdé hranice, která by jinak byla pro irský ostrov nesmírně škodlivá, ať už z ekonomického, sociálního či psychologického hlediska (Fianna Fáil 2019: 17). Finanční pomoc EU pak bude nutná k zajištění podpory pro regiony a odvětví postižená Brexitem, jako je např. zemědělství či rybářství. Podobně bude třeba ochrana práv občanů Severního Irsku v Unii, kteří se ocitli ve zranitelném postavení (Fianna Fáil 2019: 18).

V manifestu pro rok 2020 Fianna Fáil deklaruje již některé cíle ze svých předchozích programů. Nalezneme zde jedinou výslovnou zmínku naznačující kladný postoj strany k sjednocení irského ostrova. „Fianna Fáil věří, že jednota ve sdíleném státě by byla společenským, ekonomickým a kulturním přínosem pro všechny obyvatele naší země“ (Fianna Fáil 2020: 132). Strana se dále opět zaměřila na udržení a posílení dobrých vztahů s nejbližším obchodním partnerem Spojeným královstvím. Obě země jsou propojeny na sociální, politické a kulturní úrovni, kdy špatná dohoda pro Británii je zároveň špatnou dohodou pro Irsko (Fianna Fáil 2020: 128). Fianna Fáil tedy bude usilovat o zajištění komplexní dohody o volném obchodu (Fianna Fáil 2020: 129). V příštích pěti letech implementuje šestibodový plán k prohloubení a posílení vazeb mezi severem a jihem. Plán spočívá ve vybudování sdílené ekonomiky, boji proti přeshraniční trestné činnosti, posílení severo-j jižních a britsko-irských politických institucí, vylepšení sdílených veřejných služeb, prohloubení infrastrukturních vazeb a dosažení konsensu o jednotě (Fianna Fáil 2020: 133). V rámci posledního bodu Fianna Fáil zřídí oddělení

v kanceláři předsedy vlády, které povede formální studii a konzultaci napříč komunitami, jež stanoví, jak by měla irská vláda přistupovat k vyřizování budoucího referenda (Fianna Fáil 2020: 134).

2.2 Fine Gael

„Bunreacht na hÉireann [Ústava Irska] potvrzuje naši národní snahu o územní jednotu. Fine Gael, strana Spojeného Irska, sdílí tuto snahu založenou na principu souhlasu a jasná většina Severu a Jihu je pro. Věříme, že sjednocení lidí je ještě důležitější než sjednocení území“ (Fine Gael 2020: 12).

I Fine Gael se v roce 2016 zabývala kooperací mezi Severním Irskem a Irskou republikou. V letech 2011 a 2014 proběhly úspěšné státní návštěvy mezi Irskem a Spojeným královstvím. Prostřednictvím Britsko-irské rady¹⁸ a každoročních summitů mezi *Taoiseachem* a britským předsedou vlády chtěla Fine Gael pokračovat v prohlubování vzájemných vztahů (Fine Gael 2016: 92). V programu strana popisovala pokrok, kterého bylo v posledních letech dosaženo, a to hlavně v ekonomickém sektoru a obchodu. Bez ohledu na Brexit má na ostrově smysl spolupracovat ve veřejných službách a na určitých infrastrukturních projektech (Fine Gael 2016: 92). Podobně jako Fianna Fáil i Fine Gael chtěla modernizovat dálnici A5 a vybudovat vodní most. Nově strana plánovala rozvíjet spolupráci v oblasti zdraví, cestovního ruchu, sportu a bezpečnosti. Pro tyto účely chtěla využít financování z programů, které zaštituje EU (Fine Gael 2016: 93). Hlavní prioritou se stalo zachování míru na ostrově. Fine Gael se zaměřila především na zvýšení úsilí při řešení hrozby terorismu, pašování tabáku a praní paliv (Fine Gael 2016: 93).

Stejně jako předchozí strana i Fine Gael v evropských volbách v roce 2019 přímo nevyjádřila svůj postoj ke sjednocení ostrova a Severním Irskem se zaobírala jen ve spojitosti s Brexitem. Fine Gael uvedla, že se její poslanci budou snažit zajistit, aby se Velkopáteční dohoda plně promítla do vztahů mezi EU a Spojeným královstvím. Dále také, aby irští občané žijící v Severním Irsku zůstali za všech okolností evropskými občany a měli právo cestovat, pracovat a studovat po celé EU. Opatření zdravotní péče by mělo být po Brexitu zachováno v nejvyšší možné míře. Podle směrnice EU o přeshraniční zdravotní péči má každý irský občan právo na přístup ke zdravotní péči

¹⁸ Britsko-irská rada byla zřízena v rámci Velkopáteční dohody. Jejími členy jsou zástupci irské vlády, vláda Spojeného království, skotská vláda, exekutiva Severního Irska, velšská vláda, vláda ostrova Man, vláda Jersey a vláda Guernsey (British-Irish Council 2016).

v jiné zemi Unie. Díky směrnici každoročně získá ošetření až 2 000 irských občanů, Severní Irsko pak představuje až 40 % těchto ošetření (Fine Gael 2019: 12). Fine Gael tak bude pracovat na tom, aby léčba podle této směrnice pokračovala pro obyvatele severu i jihu (Fine Gael 2019: 13).

O rok později už přece jen v programu pro parlamentní volby Fine Gael podrobněji líčí svůj vztah ke sjednocenému Irsku. Jejich vizí se stalo využití potenciálu celého ostrova, po kterém by se studenti mohli volně pohybovat, pacienti by měli přístup ke kvalitní zdravotní péči a obchod by hladce plynul. Společná budoucnost je určena pro nositele všech identit, menšiny, bez ohledu na náboženské vyznání, pohlaví, sociální postavení či etnickou příslušnost. Mezi politickými stranami a společností je třeba dosáhnout shody ohledně nejvhodnějšího způsobu udržování budoucích vztahů (Fine Gael 2020: 12). V manifestu strana představila novou dohodu *New Decade, New Approach*, která obsahuje čtyři klíčové prvky. Investice do ekonomiky a transformace veřejných služeb, udržitelné instituce, aby Severní Irsko již nikdy nefungovalo tři roky bez exekutivy¹⁹, jazyk a identita (rozvoj irského jazyka, umění a kultury) a jako poslední přiblížení Petice o znepokojení²⁰ její koncepci z Velkopáteční dohody (Fine Gael 2020: 12). Dalším projektem, ke kterému se Fine Gael zavázala, je zlepšení železniční tratě mezi třemi největšími městy (Dublin, Belfast, Cork) na ostrově. Mezi severem a jihem pak chtějí otevřít nové letecké trasy (Fine Gael 2020: 13). Ohledně případného hlasování o znovusjednocení se Fine Gael vyjádřila tak, že nyní pro něj není vhodná doba. Není totiž promyšlené a pravděpodobně by jen prohloubilo nejistotu a rozdělení (Fine Gael 2020: 12).

2.3 Labour Party

Labour Party je další stranou, jež podporuje sjednocení Severního Irska s Irskou republikou. „Labour [Party] usiluje o sjednocení všech lidí na irském ostrově, především jako logický a nezbytný první krok k politické jednotě. To nejlepší, co můžeme udělat, abychom to zajistili, je zařídit, aby instituce Velkopáteční dohody byly plně funkční“

¹⁹ V lednu 2017 byla pozastavena činnost severoirského Shromáždění kvůli politickým neshodám mezi Sinn Féin a Demokratickou unionistickou stranou (DUP např. odmítla uznat irštinu jako oficiální jazyk v Severním Irsku). Jeho činnost byla obnovena v lednu 2020 poté, co se strany dohodly na návratu k vládnutí (Gallaher, Cowell-Meyers 2020).

²⁰ Petice o znepokojení je ve skutečnosti právem veta. Umožňuje skupině nejméně 30 členů zákonodárského sboru Severního Irska blokovat rozhodnutí Shromáždění požadováním projevu podpory napříč komunitami (těmi jsou odboráři a nacionalisté). Veto lze uplatnit na jakékoli rozhodnutí Shromáždění, bez ohledu na předmět. Petice je často kritizována kvůli tomu, že se stále více používá k ochraně stranicko-politických zájmů (Schwartz 2015).

(Duffy 2020a). Přesto se v programech pro parlamentní či evropské volby tématu sjednocení ostrova příliš nevěnuje. Labouristé řeší zejména Brexit a minimalizaci jeho dopadu na Irsko.

Roku 2016 se negativně vyjádřila vůči Brexitu, kdy bylo podle strany v zájmu Irska i EU, aby Velká Británie zůstala plnoprávným a angažovaným členem Unie. Ve spolupráci se sesterskými strany ve Straně evropských socialistů, včetně britské Labour Party, chtěli irští labouristé zajistit, aby odchodu Spojeného království nevyužily konzervativní nebo xenofobní strany, které by se snažily oslabit práva pracovníků, ochranu spotřebitele, právo na ochranu životního prostředí a základní práva zaručená pro občany EU (Labour Party 2016: 119). Labouristé byli odhodláni silně podporovat celoostrovní ekonomiku a společnost. Chtěli zahájit národní rozhovor o budoucnosti ostrova, který prozkoumá potenciál spolupráce při rozvoji společných jazyků, sportovních a uměleckých organizací a povede ke zvýšení interakce mezi místními úřady a státními agenturami (Labour Party 2016: 120). O Severním Irsku se dále Labour Party zmínila v kontextu podpory Velkopáteční dohody a institucí vytvořených na jejím základě. Vyjádřili též zájem o úplné provedení Stormont House Agreement²¹ (Labour Party 2016: 120).

Manifest labouristů pro evropské volby v roce 2019 se zaměřuje zejména na ochranu pracovních míst a živobytí Irů před dopady odchodu Spojeného království z EU. Bude nesmírně důležité, aby Unie pomohla Irsku překonat ekonomické výzvy spojené s Brexitem. Týká se to např. podniků, které vyvážejí zboží do Velké Británie nebo se na ni spoléhají jako na zdroj surovin (Labour Party 2019a: 6). Omezení vlivu Brexitu na Irsko dále spočívá v ochraně Velkopáteční dohody, trvání na otevřené irské hranici a navázání dobrých vztahů mezi EU a Spojeným královstvím. Unie musí mimo jiné zachovat programy, jež finančně podporují Severní Irsko (Labour Party 2019a: 9).

V programu pro rok 2020 Labour Party stanovila své cíle pro budoucí vztahy Irska s Velkou Británií. Žádné pevné hranice, prosazování práv irských občanů ve Spojeném království, dohoda o zachování společného cestovního prostoru (včetně práv na pobyt a práci a přístupu k veřejným službám), minimalizace kontrol na hranicích a spolupráce se skotskou a velšskou vládou, irským velvyslanectvím a konzuláty ve Velké Británii

²¹ Dohoda byla uzavřena mezi britskou a irskou vládou a většinou politických stran působících v Severním Irsku. Jejím cílem je, aby zúčastněné strany spolupracovaly při řešení problémů týkajících se identity, nové reformy sociálního zabezpečení, udržitelnosti vládních financí v Severním Irsku a dopadu pokračující činnosti paramilitárních skupin (Northern Ireland Office 2015).

(Labour Party 2020: 26). Dále Labouristé znovu oznámili, že budou aktivně podporovat plné provedení Velkopáteční dohody. Přes tři roky byla totiž činnost Shromáždění Severního Irsku pozastavena a zájmy severoirských obyvatel nebyly řádně chráněny během jednání o Brexitu. Zachování obnoveného Shromáždění je tak klíčové. Strana se taktéž bude snažit o veřejnou konverzaci na téma budoucnost Irsku, která by zahrnovala diskusi o potenciálním unitárním Irském státě. Zároveň by ale byla otevřená dalším politickým názorům, včetně těm unionistickým (Labour Party 2020: 12).

2.4 Sinn Féin

„Sinn Féin je stranou sjednoceného Irsku. Naším klíčovým politickým cílem je dosažení irské jednoty a referenda o jednotě, které je prostředkem k jejímu zajištění“ (Sinn Féin 2020: 15). Sjednocení irského ostrova bylo vždy pro Sinn Féin prioritou. Pravidelně této otázce věnuje značný prostor ve svých programech pro parlamentní, evropské a samozřejmě i lokální volby.

V roce 2016, stoletém výročí Velikonočního povstání, pojala strana svůj volební program jako prohlášení o záměru pro vytvoření celoírské republiky založené na základech občanské a náboženské svobody, sociální spravedlnosti a rovnosti pro všechny občany (Sinn Féin 2016: 4). Jedním z prvních bodů se stalo zvýšení podpory pro referendum o irské jednotě, aby se lidé na celém ostrově mohli k dané problematice vyjádřit. Poslanci Severního Irsku by pak automaticky měli získat místo v *Dáilu* současně s právem mluvit a konzultovat. Politici této strany chtěli také dosáhnout toho, aby irští občané, žijící na severu nebo i v zahraničí, nabyli hlasovacího práva pro volbu prezidenta. Sinn Féin se dále zavázala k hospodářskému rozvoji na celém území ostrova a jednotnému daňovému systému a měny (Sinn Féin 2016: 26). Na počest irských mužů a žen, kteří bojovali za vytvoření nezávislé irské republiky, Sinn Féin představí návrh zákona *Lá na Poblachta*, jehož účelem je vyhlášení 24. dubna²² národním svátkem (Snodaigh Ó 2016). K zahájení praktického plánování znovusjednocení zamýšleli vydat *Green Paper on Irish Unity*²³ a zřídit výbor, jehož úkolem bude řízení přechodu k irské jednotě (Sinn Féin 2016: 26).

²² V tento den bylo zahájeno Velikonoční povstání.

²³ Dokument, který stanovuje praktické kroky k dosažení irské jednoty a který Sinn Féin vydala již v roce 2005. V témže roce zahájila kampaň vyzývající irskou vládu, aby zveřejnila vlastní Green Paper a podnikla taktéž kroky ke sjednocení Irsku (Sinn Féin 2005: 3).

Sjednocený ostrov prosperující v EU nebo nadále rozdělené Irsko se severem propojeným s potápějící se lodí – Spojeným královstvím (Sinn Féin 2019a: 8). Takto Sinn Féin zhodnotila situaci v roce 2019 v rámci programu pro místní volby. Brexit představuje jedinečnou hrozbu pro prosperitu irského ostrova. Ochrana zájmů irského lidu je pro stranu prvořadá, a tak je třeba chránit mírový proces a Velkopáteční dohodu (Sinn Féin 2019a: 31). V manifestu se mimoto opět věnovala kampani za referendum, kdy se zavázala vést národní a mezinárodní rozhovory o irské jednotě, a spolupráci v oblasti ekonomiky a služeb napříč ostrovem. U irské vlády pak bude lobovat za uspořádání referenda o rozšíření prezidentských volebních práv na občany žijící v Severním Irsku, potažmo v zahraničí (Sinn Féin 2019a: 32).

I v případě voleb do Evropského parlamentu v témže roce řešila Sinn Féin Brexit a propagaci irské jednoty. Vzhledem k odchodu Velké Británie z EU je otázka sjednocení ještě naléhavější, obzvláště když obyvatelé severu hlasovali pro setrvání v Unii. Neměli by tedy být nuceni ji opustit proti své vůli (Sinn Féin 2019b: 6). Neviditelná hranice mezi Severním Irskem a Irskou republikou je jedním z největších symbolů míru, strana proto podpoří takovou dohodu o Brexitu, jež se vyhne zpevnění této hranice (Sinn Féin 2019b: 5). Dále je nezbytné, aby v referendu, za něž Sinn Féin tak silně bojuje, byly stanoveny politické, ekonomické, sociální a kulturní změny, které nastanou. Stejně tak obyvatelé celého ostrova musí být součástí debaty o jejich budoucnosti. Povinností irské vlády je pak zahájení procesu přípravy irského sjednocení a naplánování řádného ústavního převodu (Sinn Féin 2019b: 6).

Úvod svého manifestu pro rok 2020 zakončila Sinn Féin slibem, že vybuduje nové spojené Irsko, pro které budou občané na prvním místě (Sinn Féin 2020: 8). Rozdělení ostrova bylo naprostým selháním a jeho negativní dopady stále omezují potenciál občanů (Sinn Féin 2020: 15). Strana znovu urguje k plánování referenda o jednotě a zavázala se k jeho zajištění. Nyní je nejvyšší čas, aby lidé Irska vyjádřili svůj názor (Sinn Féin 2020: 9). Žádná předchozí generace totiž neměla takovou příležitost ukončit rozdělení dvou sousedů. Nové Irsko ale nelze vybudovat, dokud nebude zajištěn konec britské nadvlády a nebude dosaženo národní svobody (Sinn Féin 2020: 15). Podle Sinn Féin je jasné, že se referendum bude konat v příštích několika letech, a to i přes odpor irské a britské vlády a hlavních unionistických stran. Výsledky průzkumu veřejného mínění provedeného ve 26 krajích v roce 2019 ukázaly, že je zde velká většina podporující jednotný ostrov. Nicméně ke sjednocení Irska nedojde ze dne na den. Všechno je to

o procesu diskuse, přesvědčování, změny, přechodu, transformace a usmíření (Sinn Féin 2020: 16). Prezidentka Sinn Féin Mary Lou McDonald již navrhla, aby irská vláda vytvořila fórum, kde by byl veden dialog o politické podobě sjednoceného Irsku, nové ústavě, ekonomických pozitivěch a časovém rámci pro přechodné období (Sinn Féin 2020: 16).

2.5 Green Party

Green Party je stranou, která je silně provázána environmentálními politikami. V jejích programech proto nalezneme celou řadu témat souvisejících, ať už přímo či nepřímo, s ochranou životního prostředí a změnou klimatu. Strana ale neopomíjí další klíčové oblasti, mezi něž patří i Severní Irsko, ochrana irského jazyka a Brexit, byť se jim nevěnuje v takovém rozsahu jako ostatním. Green Party stojí za sjednoceným Irskem, svůj postoj nejlépe vyjádřila na svých webových stránkách heslem: „Postavme se za společný národ, společnost a budoucnost“ (Green Party 2021b). Referendum však musí být dostatečně připravené, aby konečné rozhodnutí nebylo příliš uspěchané (Duffy 2020a).

V roce 2016 se strana soustředila na podporu svých zástupců zvolených v Severním Irsku, kteří chtěli v tamním Shromáždění vytvořit opozici k již stávající vládě. Green Party plánovala i politické reformy, kdy výkonná moc Severního Irsku by měla být tvořena povolebními mezistranickými jednáními, a ministři spolu s vládním programem by měli podléhat schválení Shromážděním dvoutřetinovou většinou. Uskutečnění těchto změn by pak mělo předcházet referendum pro obyvatele Severu (Green Party 2016: 48). Tématu odchodu Spojeného království z EU se Green Party v tomto programu nevěnuje.

V programu pro volby do Evropského parlamentu roku 2019 se Green Party vůbec nezabývá otázkou sjednocení ostrova, potažmo Severním Irskem. Pouze konstatovala, že nejbližší soused Irsku, Spojené království, se rozhodlo opustit EU a že jsou zde další síly (rasismus, terorismus, autoritářství), které chtějí oslabit Unii a narušit pocit bezpečí Evropanů (Green Party 2019: 3). Strana působí v rámci celého ostrova, součástí Evropské strany zelených jsou tedy zástupci obou zemí. Své cíle Green Party aplikuje současně na Severní Irsko i Irskou republiku.

Až v manifestu z loňského roku strana poprvé zmínila Brexit. Rozhodnutí Velké Británie opustit EU neshledává žádoucím a věří, že způsobí obyvatelům obou ostrovů trvalé škody. Z tohoto důvodu je Green Party odhodlána minimalizovat ekologické,

ekonomické a sociální škody, podporovat ta odvětví hospodářství, která budou nejvíce zasažena, zajistit komplexní dohodu o volném obchodu mezi EU a Spojeným královstvím a zachovat na irském ostrově zcela otevřenou hranici (Green Party 2020: 65). V případě Severního Irsku strana přichází se zcela stejnými návrhy jako ve volebním programu z roku 2016.

Tabulka č. 1: Přehled témat souvisejících se Severním Irskem v programech irských stran

	2016	2019	2020
Fianna Fáil	zajištění spolupráce, sjednocení Irsku	Severní Irsko v kontextu s Brexitem	vztahy s VB, spolupráce, sjednocení Irsku
Fine Gael	zajištění spolupráce a míru, prohlubování vztahů	Severní Irsko v kontextu s Brexitem	sjednocení Irsku, spolupráce
Labour Party	Brexit, podpora dohod, diskuze o budoucnosti ostrova	Brexit a omezení jeho dopadů na Irsko	vztahy s VB, diskuze o potenciálním sjednoceném Irsku
Sinn Féin	sjednocení Irsku, propagace referenda	sjednocení Irsku, Brexit, referendum	sjednocení Irsku, propagace referenda
Green Party	politická reforma v Severním Irsku	téma Brexitu, Severního Irsku a sjednocení se nevyskytuje	politická reforma v Severním Irsku

Zdroj: Vytvořeno autorem na základě výše uvedených informací.

3 Postoje stran k otázce referenda o irské jednotě

Vstup Spojeného království a Irské republiky do Evropské unie hrál zásadní roli při normalizaci vztahů mezi těmito ostrovy (Laffan, Tonra 2018: 299). Pro Irsko je Unie ústředním institucionálním prvkem, není proto divu, že všechny zmíněné strany jsou proti Brexitu. Domnívají se, že bude mít negativní vliv nejen na Irsko, ale také hlavně na Severní Irsko. Rozhodnutí Velké Británie ovlivní práva obyvatel severu, stejně tak jejich svobodu pohybu a přístupu k programům EU (Fine Gael 2019: 12). Strany se shodují, že je nutné přetvořit vztahy se Spojeným královstvím, kdy všechny kroky musí vést k jejich sblížení. Zachování dobrých vztahů a míru v rámci ostrova a rozvoj pohraniční oblasti je další klíčovou prioritou.

Ačkoli dané politické strany stojí za sjednocením Irské republiky a Severního Irska, v přístupu k této otázce jsou určité odlišnosti. Fianna Fáil se ve svých programech zaměřuje zejména na prohloubení vztahů mezi severem a jihem a spolupráci v oblasti ekonomiky, zdravotnictví či školství. Lídr strany a nynější předseda vlády Micheál Martin v červenci 2020, během své první návštěvy Severního Irska od nástupu do funkce, prohlásil, že si nemyslí, že by k referendu o irské jednotě mělo dojít v příštích několika letech. Hlasování, jak v Irské republice, tak i v Severním Irsku, neposune věci kupředu a prvně by se mělo začít pracovat na tom, jak by sjednocené Irsko vypadalo (Duffy 2020b). V rozhovoru pro France 24 premiér uvedl, že neočekává „hlasování během několika příštích let, ne během života této vlády [...] a raději bychom měli řešit, jak nejlépe můžeme sdílet Irsko společně, ať už v otázce vzdělání či zdraví“ (Martin cit. dle France 24 2021). To však neznamená, že by Fianna Fáil nebyla odhodlaná sjednotit Irsko, jen nyní dává přednost udržení osobního vztahu s Velkou Británií a posílení spolupráce mezi Irskem a Severním Irskem před pořádáním referenda.

Fine Gael se rovněž snaží udržet dobré vztahy na ostrově a podobně jako Fianna Fáil se orientuje na rozvoj příhraniční oblasti. Bývalý irský předseda vlády a současný vůdce strany Leo Varadkar řekl, že by rád za svého života viděl sjednocené Irsko. Pouze ale v souladu s Velkopáteční dohodou, tj. se souhlasem většiny obyvatel Severního Irska (The Irish Times 2019a). V březnu 2021 se Varadkar spolu s Mary Lou McDonald ze Sinn Féin účastnil debaty o sjednoceném Irsku, kde uvedl, že by bylo chybou stanovit okamžitě datum hlasování. I přesto, že věří ve znovusjednocení, referendum by mohlo polarizovat lidi a je třeba se ponaučit z referenda o Brexitu (Varadkar cit. dle RTÉ 2021). Na otázku, zda je rok 2028 příliš brzy odpověděl: „Nejprve udělejte tři věci – aby

Velkopáteční dohoda fungovala, jednejte s unionisty a mluvte o tom, co jsme ochotni změnit, abychom vyhověli milionu Britů žijících v Irsku. Možná to nebude příliš brzy, ale není to datum, na které bychom se měli soustředit“ (Varadkar cit. dle RTÉ 2021).

Pro Labour Party je důležité pokračovat v naplňování již uzavřených dohod mezi Irskou republikou a Severním Irskem, potažmo mezi britskou a irskou vládou. Sjednocení Irska, včetně sjednocení zákonů a institucí proti odporu unionistů, bude mnohem složitější záležitostí než vystoupení Spojeného království z EU. Proto bývalý vůdce labouristů Brendan Howlin řadu let prosazoval veřejný rozhovor o budoucnosti Irska, včetně diskuze o potenciálním jednotném irském státě (Labour Party 2019b). V souladu s Velkopáteční dohodou by se referendum mělo uskutečnit až po průzkumu v Severním Irsku, ve kterém by se muselo potvrdit, že je většina tamních obyvatel pro znovusjednocení. Nicméně jakékoli hlasování v Severním Irsku v příštích pěti letech by bylo velmi rozporuplné. Obzvláště v době, kdy již samotný Brexit zvýšil napětí mezi nacionalisty a unionisty (Duffy 2020a).

Nejaktivnější stranou v tomto směru je nepochybně Sinn Féin. Ať už z jejich volebních programů či různých vyjádření jasně vyplývá snaha sjednotit sever a jih v jednu republiku. Letos, pár dní před dnem sv. Patrika, organizace *Friends of Sinn Féin* zahájila poněkud netradiční reklamní kampaň, kdy umístila do významných amerických novin (New York Times, Washington Post) reklamy požadující referendum o sjednocení Irska. V reklamě je mimoto řečeno, že „[n]astal čas, aby se obyvatelé Irska mohli vyjádřit. S vaší podporou můžeme být první generací Američanů, která navštíví svobodné a sjednocené Irsko“ (Brent 2021). Na konci roku 2020 vůdkyně strany Mary Lou McDonald v rozhovoru s britským novinářem uvedla, že sjednocené Irsko „uděláme v příštím desetiletí. Ve skutečnosti to uděláme v tomto desetiletí. Toto je desetiletí příležitostí“ (Leahy 2020). Zároveň se snažila ujistit unionisty, že Britové v rozděleném Irsku budou Brity nadále i ve sjednoceném Irsku a vyzvala je, aby byli součástí diskusí o sjednoceném Irsku, jelikož jenom oni dokáží nejlépe formulovat své potřeby a obavy (Leahy 2020). V již zmíněné debatě s lídrem Fine Gael McDonald řekla, že si nepřeje, aby se referendum konalo hned zítra či příští týden, avšak bylo by neuvážené se nepřipravovat na spojené Irsko. Je tedy třeba zahájit přípravy na ústavní změny, aby bylo zajištěno, že k tomu dojde řádným způsobem (McDonald cit. dle RTÉ 2021). Přesto Sinn Féin vyzývá, aby referendum o irské jednotě proběhlo již do roku 2025 (Duffy 2020a).

Od Green Party nelze očekávat, že bude řešit stejná témata jako předchozí aktéři. V roce 2019 však Eamon Ryan, lídr strany, odmítl výzvy k hlasování v otázce sjednoceného Irska, protože by podle něj bylo rozporuplné a kontraproduktivní. Ryan prohlásil, že on a jeho strana si nemyslí, „[...] že je čas na hlasování, a to v obou zemích. Proč byste opakovali chyby Brexitu? Proč prosazovat otázku tam, kde jste nepřišli na to, jaké by mohly být možné odpovědi, nebo dokonce jakou otázku položíte? To je něco, co jsme se na Jihu za ta léta naučili²⁴ – referenda jsou obtížná a mohou se pokazit. Lidé odpovídají na špatnou otázku nebo odpovídají na jiné otázky, než na které byli tázáni“ (The Irish Times 2019b). Hlasování by pak uskutečnili pouze tehdy, pokud bude dokončena veřejná debata, zapojí se všechny komunity a důkladně se posoudí ekonomické dopady znovusjednocení. Dosáhnout toho v příštích několika letech by však bylo velmi obtížné (Duffy 2020a).

²⁴ Irsko je zemí, pro kterou je typické časté konání referend. Od roku 1941 totiž každá ústavní změna musí být schválena jejich prostřednictvím a z tohoto pravidla neexistuje výjimka. Mezi témata, řešená v referendu, patřila např. evropská integrace, snížení volebního věku, zrušení výlučného postavení katolické církve či Velkopáteční dohoda (Šlosarčík 2007: 53).

Tabulka č. 2: Přehled postojů irských stran ke sjednocenímu Irsku

	sjednocené Irsko?	referendum
Fianna Fáil	ano	v tomto okamžiku ne
Fine Gael	ano	ne nyní, ale až bude vhodná doba a až bude promyšlené
Labour Party	ano	až poté, kdy se potvrdí, že většina obyvatel Severního Irsku je pro znovusjednocení
Sinn Féin	ano	ano a bude uspořádáno do roku 2025
Green Party	ano	ano, ale musí být dostatečně připravené

Zdroj: Vytvořeno autorem na základě výše uvedených informací.

Závěr

V roce 2016 irské politické strany zareagovaly na situaci ve Velké Británii a začaly se více věnovat otázce Severního Irska. Všechny strany se od té doby snaží zmírnit vliv Brexitu na Irskou republiku, ale rovněž i na obyvatele Severního Irska, kteří jím jsou postiženi mnohem více. Strany jako Fianna Fáil, Fine Gael a Labour Party kladou v této problematice větší důraz na celoostrovní spolupráci v oblasti ekonomiky, zdravotnictví či školství, než aby se soustředily jen a pouze na sjednocení ostrova. Vyřešení dopadů Brexitu, včetně ochrany pracovních míst, a uzavření dohod se Spojeným královstvím je pro ně prioritou. Zbývající dvě strany, Sinn Féin a Green Party, pak představují výjimku. Sinn Féin již od počátku své existence bojuje o sjednocení severu a jihu v jednotný stát. Během svého politického působení několikrát usilovala o vyhlášení referenda, které se vždy mělo uskutečnit v několika následujících letech. Green Party je jejím přesným opakem. Ve volebních programech strany nenalezneme zmínku o Brexitu, natož o budoucím jednotném státě. Vzhledem k jejímu ekologickému zaměření je to však pochopitelné.

Slovem, které je často skloňováno nejen ve volebních programech irských stran, ale i v debatách na téma sjednocení Irské republiky a Severního Irska, je Velkopáteční dohoda. K její ochraně se zavázaly všechny zmíněné politické strany a stejně tak se shodly, že případné referendum o irské jednotě musí být provedeno v souladu s touto dohodou. V současnosti tak ani není předmětem rozhovorů otázka, zda by referendum mělo vůbec proběhnout, ale spíše to, kdy bude ideální hlasování uskutečnit. Právě tento bod rozděluje strany na dvě skupiny. V první skupině je osamocená Sinn Féin, jež si je jistá, že referendum proběhne v příštích letech a věří, že v něm může jí prosazovaná myšlenka zvítězit. Krize spojená s Brexitem a pandemií koronaviru přispěla k většímu zájmu veřejnosti o diskuzi na toto téma, kdy lidé chtějí vyjádřit svůj názor na ústavní budoucnost ostrova. Ekonomické benefity sjednoceného Irska (více pracovních míst, lepší životní úroveň a veřejné služby) pak rovněž mluví v jeho prospěch (The Irish Times 2021). Druhou skupinu tvoří Fianna Fáil, Fine Gael, Labour Party a Green Party. Podle nich nyní není, a ani v brzké době nebude, vhodná doba pro referendum. Mezitím, co budou probíhat jeho přípravy, chtějí ale strany rozvíjet vztahy a spolupráci mezi severem a jihem a vést národní rozhovory o uspořádání a ústavě nového státu.

Zatímco jednotný irský ostrov je pro Sinn Féin synonymem její politiky, ostatní irské politické strany nepřístupují k této otázce tak razantním způsobem. Jsou si vědomy

toho, jaké škody napáchalo hlasování Spojeného království o odchodu z Evropské unie, a chtějí se podobné situaci vyvarovat. Společnost na ostrově je již po desítky let rozdělena mezi katolíky a protestanty, mezi nacionalisty a unionisty a lze očekávat, že příliš uspěchané referendum o jejich budoucnosti rozpory obou stran akorát ještě více prohloubí. Ambiciózní plán Sinn Féin, uspořádání hlasování do roku 2025, není v daném termínu uskutečnitelný. Než k onomu referendu dojde, musí být vyřešeny vztahy s Velkou Británií, je třeba o něm diskutovat ve společnosti a v neposlední řadě musí být důkladně připraveno, aby jeho výsledek nebyl zpochybněn žádnou stranou. Jedná se o vysoké cíle, jejichž dosažení rozhodně není možné během volebního období stávající vlády. Nicméně pokud z průzkumů veřejného mínění vyjde najevo, že si občané Irska i Severního Irska přejí vyjádřit prostřednictvím referenda svůj názor na dané téma, tato možnost jim musí být umožněna. Ostatně tak je to uvedeno ve Velkopáteční dohodě.

Seznam literatury

Ask about Ireland (nedatováno). *Nationwide Smoky Coal Ban* (<http://www.askaboutireland.ie/enfo/irelands-environment/health-and-wellbeing/air/nationwide-smoky-coal-ban/>, 10. 3. 2021).

BBC (2018). *Eighth Amendment repealed as Irish President signs bill into law* (<https://www.bbc.com/news/world-europe-45568094>, 5. 3. 2021).

Brent, Harry (2021). Sinn Féin places United Ireland referendum adverts in US newspapers. *The Irish Post* 10. 3. 2021 (<https://www.irishpost.com/news/sinn-fein-places-united-ireland-referendum-adverts-in-us-newspapers-205933>, 31. 3. 2021).

British-Irish Council (2016). *Welcome to the British-Irish Council* (<https://www.britishirishcouncil.org/>, 25. 3. 2021).

Coakley, John – Gallagher, Michael eds. (2018). *Politics in the Republic of Ireland* (New York: Routledge).

Coakley, John (2018). Northern Ireland and the British dimension. In: Coakley, John – Gallagher, Michael eds., *Politics in the Republic of Ireland* (New York: Routledge), s. 278–298.

ČTK (2020). Odvěcí rivalové se dohodli, Irsko má nového premiéra. *Aktuálně* 27. 6. 2020 (<https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/novym-irskym-premierem-je-micheal-martin-v-polovine-mandatu/r~5e45f80ab87811eab408ac1f6b220ee8/>, 27. 2. 2021).

Duffy, Rónán (2020a). Q+A: Here's where the parties stand on a United Ireland and holding a border poll. *TheJournal.ie* 6. 2. 2020 (<https://www.thejournal.ie/united-ireland-audit-4993911-Feb2020/>, 18. 3. 2021).

Duffy, Rónán (2020b). Taoiseach Micheál Martin 'doesn't see' a border poll being a possibility during his government. *TheJournal.ie* 17. 7. 2020 (<https://www.thejournal.ie/micheal-martin-border-poll-5152712-Jul2020/>, 29. 3. 2021).

Elections Ireland (2021). *Elections to Dáil Éireann* (<https://electionsireland.org/results/general/33dail.cfm>, 1. 3. 2021).

Fianna Fáil (2016). *An Ireland for all* (<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/ff/Fianna%20Fail%20GE%202016.pdf>).

Fianna Fáil (2019). *Making Europe Work for You* (<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/ff/Fianna%20Fail%20EE%202019.pdf>).

Fianna Fáil (2020). *An Ireland for all* (<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/ff/Fianna%20Fail%20GE%202020.pdf>).

Fianna Fáil (2021a). *Tackling Climate Change* (<https://www.fiannafail.ie/our-policies/climate-change/>, 1. 3. 2021).

Fianna Fáil (2021b). *Northern Ireland* (<https://www.fiannafail.ie/our-policies/northern-ireland/>, 15. 3. 2021).

Fine Gael (2016). *Let's Keep The Recovery Going* (<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/fg/Fine%20Gael%20GE%202016.pdf>).

Fine Gael (2019). *Let's Také Ireland Forward Together* (<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/fg/Fine%20Gael%20EE%202019.pdf>).

Fine Gael (2020). *A Future To Look Forward To* (<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/fg/Fine%20Gael%20GE%202020.pdf>).

Fine Gael (2021a). *Our Priorities* (<https://www.finegael.ie/>, 2. 3. 2021).

Fine Gael (2021b). *Our Values* (<https://www.finegael.ie/the-party/our-values/>, 1. 3. 2021).

France 24 (2021). Irish PM Micheál Martin rules out border poll 'over the next number of years' 19. 2. 2021 (<https://www.france24.com/en/tv-shows/the-interview/20210219-irish-pm-miche%C3%A1l-martin-rules-out-border-poll-over-the-next-number-of-years>, 30. 3. 2021).

Frank, Jan (2006). *Konflikt v Severním Irsku* (Praha: TRITON).

Gallagher, Carolyn – Cowell-Meyers, Kimberly (2020). After 3 years, Northern Ireland's legislators have finally gone back to work. What happened? *The Washington Post*. 17. 1. 2020 (<https://www.washingtonpost.com/politics/2020/01/17/after-3-years-northern-irelands-legislators-have-finally-gone-back-work-what-happened/>, 7. 4. 2021).

Green Party (2016). *Think Ahead, Act Now* (<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/green/Green%20Party%20GE%202016.pdf>).

Green Party (2019). *Green Party European Manifesto 2019* (<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/green/Green%20Party%20EE%202019.pdf>).

Green Party (2020). *Towards 2030: A Decade of Change* (<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/green/Green%20Party%20GE%202020.pdf>).

Green Party (2021a). *About us* (<https://www.greenparty.ie/about/>, 8. 3. 2021).

Green Party (2021b). *Our Ideas* (<https://www.greenparty.ie/>, 21. 3. 2021).

Labour Party (nedatováno). *Labour's proud history* (<https://www.labour.ie/party/history/>, 4. 3. 2021).

Labour Party (2016). *Standing Up for Ireland's Future* (<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/lab/Labour%20GE%202016.pdf>).

Labour Party (2019a). *Ireland's Future in Social Europe* (<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/lab/Labour%20EE%202019.pdf>).

Labour Party (2019b). *Time for an All-Ireland Forum to discuss what a unitary Irish State might look like* (<https://www.labour.ie/news/2019/06/12/time-for-an-all-ireland-forum-to-discuss-what-a-unitary-iris/>, 30. 3. 2021).

Labour Party (2020). *Building and Equal Society* (<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/lab/Labour%20GE%202020.pdf>).

Laffan, Brigid – Tonra, Ben (2018). Europe and the international dimension. In: Coakley, John – Gallagher, Michael eds., *Politics in the Republic of Ireland* (New York: Routledge), s. 299–315.

Leahy, Pat (2020). Sinn Féin's McDonald says there will be United Ireland within 10 years. *The Irish Times* 9. 12. 2020 (<https://www.irishtimes.com/news/politics/sinn-f%C3%A9in-s-mcdonald-says-there-will-be-united-ireland-within-10-years-1.4432211>, 23. 3. 2021).

Northern Ireland Office (2015). A fresh start for Northern Ireland. *Gov.uk*. 17. 11. 2015 (<https://www.gov.uk/government/news/a-fresh-start-for-northern-ireland>, 18. 3. 2021).

RTÉ (2021). What would a United Ireland look like if it came to pass? 26. 3. 2021 (<https://www.rte.ie/news/claire-byrne-live/2021/0324/1205840-what-would-a-united-ireland-look-like-if-it-came-to-pass/>, 31. 3. 2021).

Schwartz, Alex (2015). The Problem with Petitions of Concern. *Queen's Policy Engagement*. 26. 5. 2015 (<http://qppl.qub.ac.uk/the-problem-with-petitions-of-concern/>, 25. 3. 2021).

Sinn Féin (2005). *A Green Paper on Irish Unity* (https://www.sinnfein.ie/files/2009/greenpaper_23feb05.pdf).

Sinn Féin (2016). *For a Fair Recovery* (<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/sf/Sinn%20Fein%20GE%202016.pdf>).

Sinn Féin (2019a). *Fighting For You* (<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/sf/Sinn%20Fein%20LE%202019.pdf>).

Sinn Féin (2019b). *Fighting For Ireland* (<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/sf/Sinn%20Fein%20EE%202019.pdf>).

Sinn Féin (2020). *Giving Workers and Families a Break* (<http://michaelpidgeon.com/manifestos/docs/sf/Sinn%20Fein%20GE%202020.pdf>).

Snodaigh Ó, Aengus (2016). Lá na Poblachta Bill to be debated in Dáil – Ó Snodaigh. *Sinn Féin* 3. 11. 2016 (<https://www.sinnfein.ie/contents/42251>, 26. 3. 2021).

Šlosarčík, Ivo (2007). *Irský politický systém* (Praha: Sociologické nakladatelství).

Šlosarčík, Ivo (2015). *Irsko a krize. Politika a ekonomika Irské republiky v letech 2008-2014 a jejich evropské souvislosti* (Praha: Karolinum).

The Irish Times (2019a). *Varadkar says he would like to see a united Ireland in his lifetime* (<https://www.irishtimes.com/news/politics/varadkar-says-he-would-like-to-see-a-united-ireland-in-his-lifetime-1.4062543>, 29. 3. 2021).

The Irish Times (2019b). *Border poll 'divisive and counterproductive', says Green's Eamon Ryan* (<https://www.irishtimes.com/news/politics/border-poll-divisive-and-counterproductive-says-greens-eamon-ryan-1.4125558>, 30. 3. 2021).

The Irish Times (2021). *Mary Lou McDonald: Government must be active in conversation on a united Ireland* (<https://www.irishtimes.com/opinion/mary-lou>

mcdonald-government-must-be-active-in-conversation-on-a-united-ireland-1.4467494,
3. 4. 2021).

Weeks, Liam (2018). Parties and the party system. In: Coakley, John – Gallagher, Michael eds., *Politics in the Republic of Ireland* (New York: Routledge), s. 109–128.

Zákravský, Jiří (2014). Politický systém Irska. In: Hlaváček, Pavel – Jurek, Petr a kol., *Politické systémy anglosaských zemí* (Praha: Dokořán), s. 67–89.

Resumé

This bachelor thesis deals with the attitude of Irish political parties to the issue of the unification of the Republic of Ireland and Northern Ireland in a unitary state. For my research I chose the main political parties like Fianna Fáil, Fine Gael, Labour Party, Sinn Féin and Green Party. The necessary information was obtained from parties manifestos for Irish general elections from years 2016 and 2020 and for Elections to European Parliament from 2019. I also used the parties' statements from interviews with their leaders.

The result of my work is the finding that all these political parties want a united Ireland. However, according to the Fianna Fáil, Fine Gael and Labour Party manifestos, these parties want to first deepen cooperation across the island and then hold a referendum on Irish Unity. Together with the Green Party they want this referendum to take place only when it will be well thought out, sufficiently prepared and at the proper time. Sinn Féin is different from the previous parties. The party has long sought to unify the island and would like to hold the referendum in the next few years, more precisely by 2025.